

SPATIAL PLANNING AND COASTAL TERRITORIES – EXAMPLES FROM LATVIA

Cross border spatial planning examples in nature protected and non protected areas along the European Green Belt 11 September 2013, Grad, Slovenia

Dace Sāmīte

Latvian Nature Conservation Agency

www.daba.gov.lv

**Latvian GB is
490 km long**

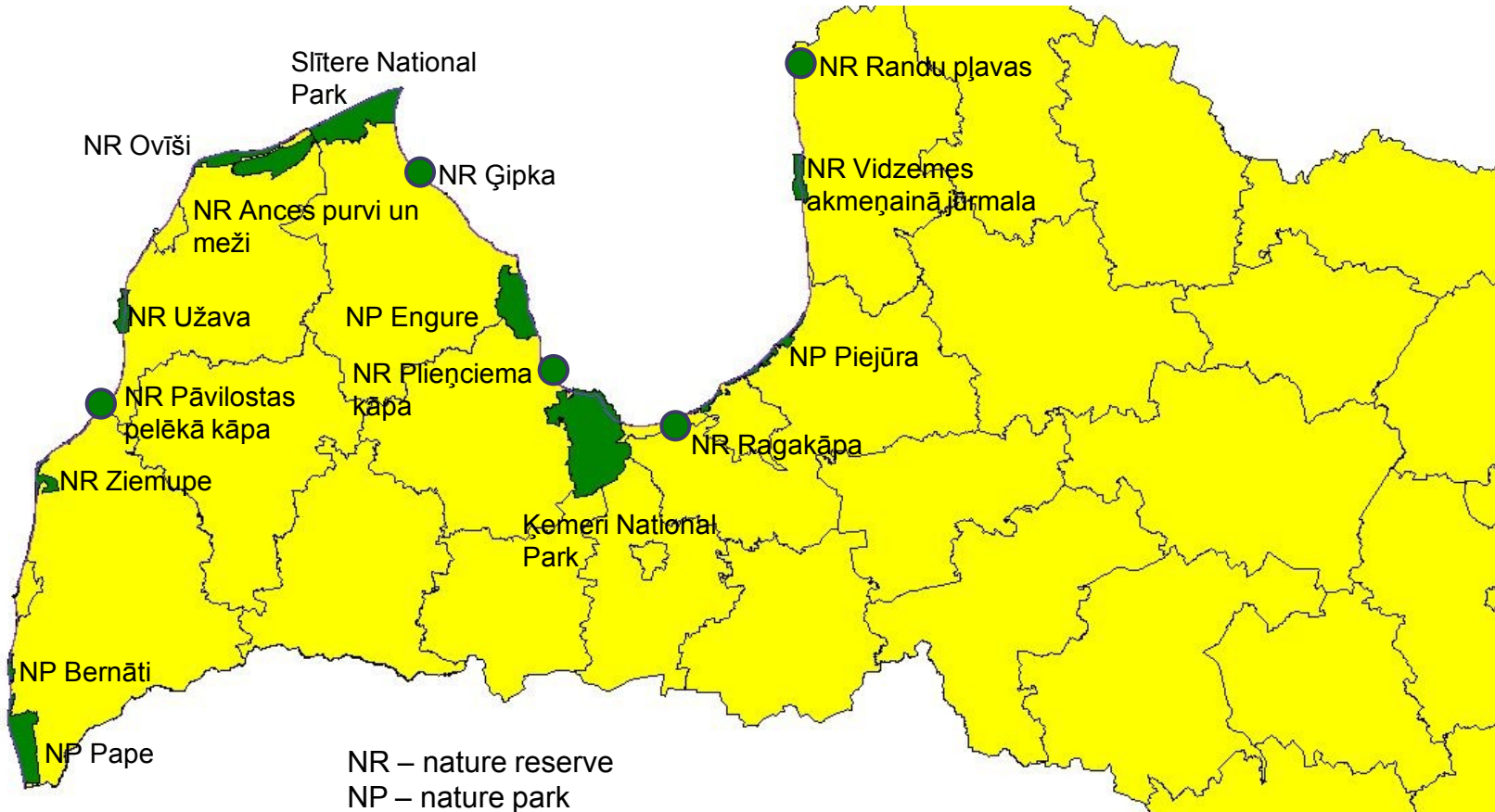
**182km along the
open Baltic Sea**

**308km along the
Gulf of Riga**

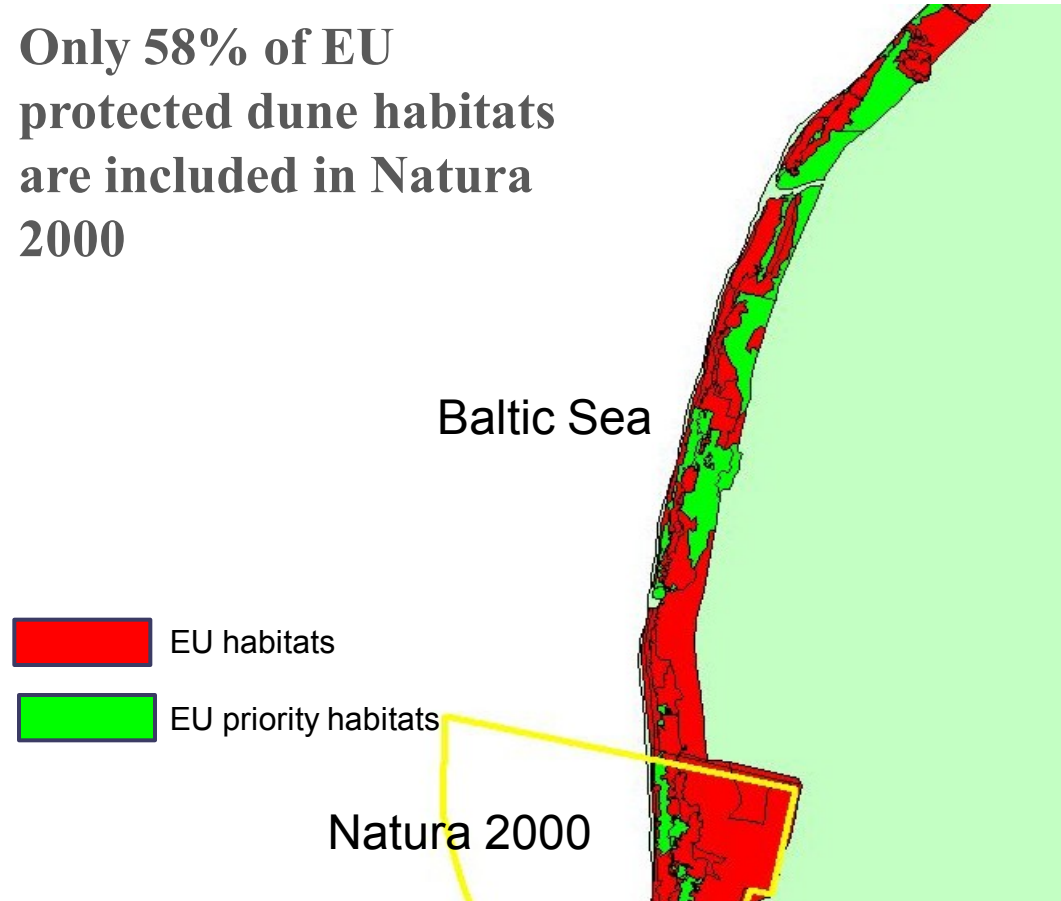
**Soviet Union border width varied.
The average width was 1,5km inland.
In the widest part it was 8km inland, in case of Slītere National Park.**

16 Natura 2000 sites was established in former border line, that cover 46% from Latvian Baltic sea coast.

Only 58% of EU protected dune habitats are included in Natura 2000

A Liv couple photographed at the end of the 19th century

Conservation of memorial landscapes

Livonians (livs) – indigenous inhabitants of Latvia

- 1. Language - Finno-Ugric Livonian**
- 2. The coastal villages of Northwest Courland**
- 3. Livonian settlements cut off by forests and marshlands**
- 4. Basic occupation - fishing**
- 5. Noticeable cultural progress the 1920-1930**

A smokehut made from an abandoned boat.
Photo by: Vilho Setälä, 1912.

Typical Livonian landscape elements

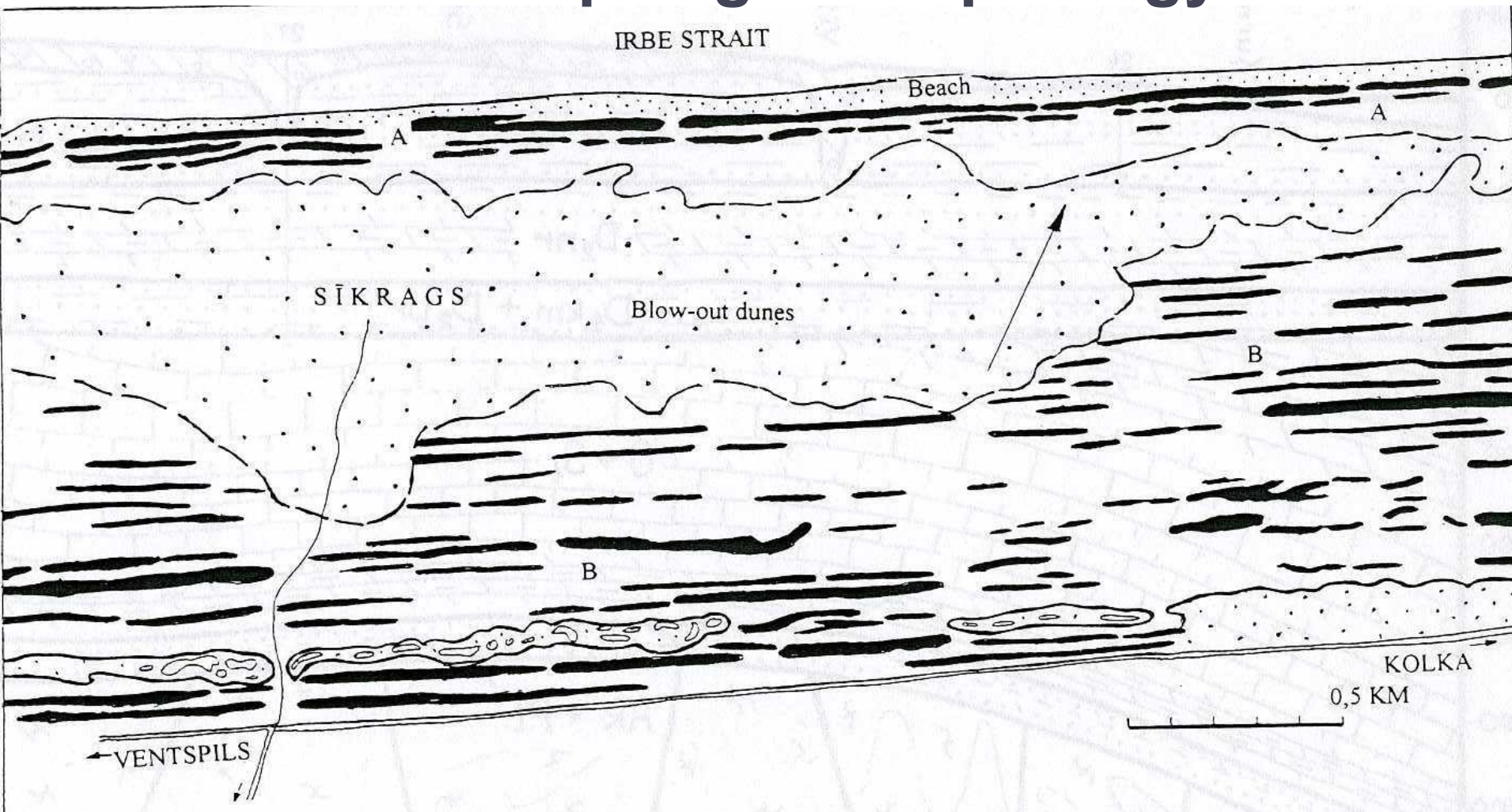
The narrow - gauge railcar on its way from
Ventspils to Lūžņa.

Photo by: Lauri Kettunen, 1920.

Dividing the catch at seashore. Photo by: Vilho Setälä, 1912.

Typical Livonian village landscape / geomorphology

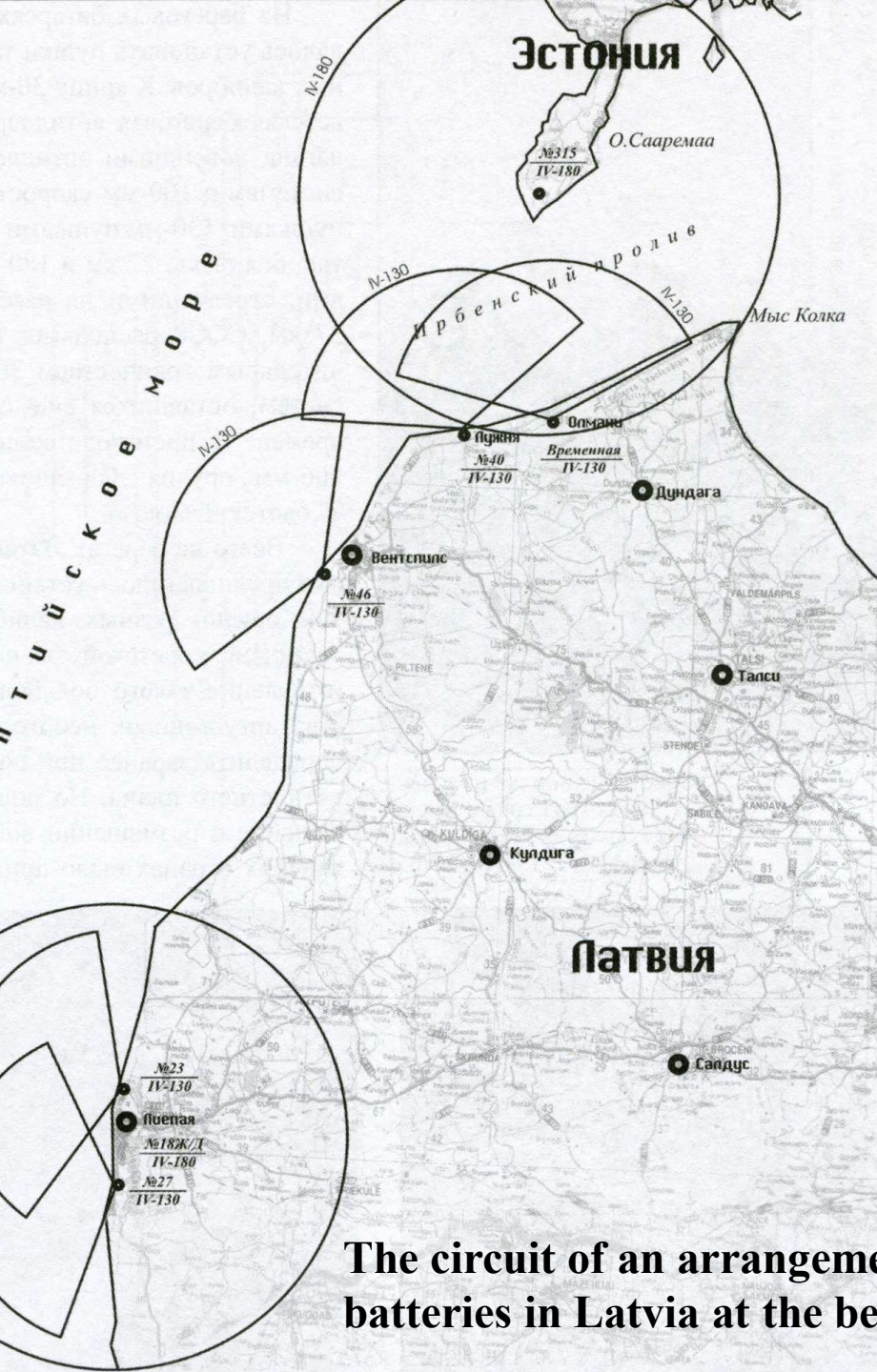
Present day (A) and old foredune (B) relief with blow-out dune

Lūžņa 1912

Lielirbe 1912

Military past

Irbe Strait forms the main exit of the Gulf of Riga to the Baltic Sea. It has always had an important strategic value. Coast was a external border of the USSR.

In 1939 the Russians returned to the coast of Courland and started to build positions for 130-mm gun battery.

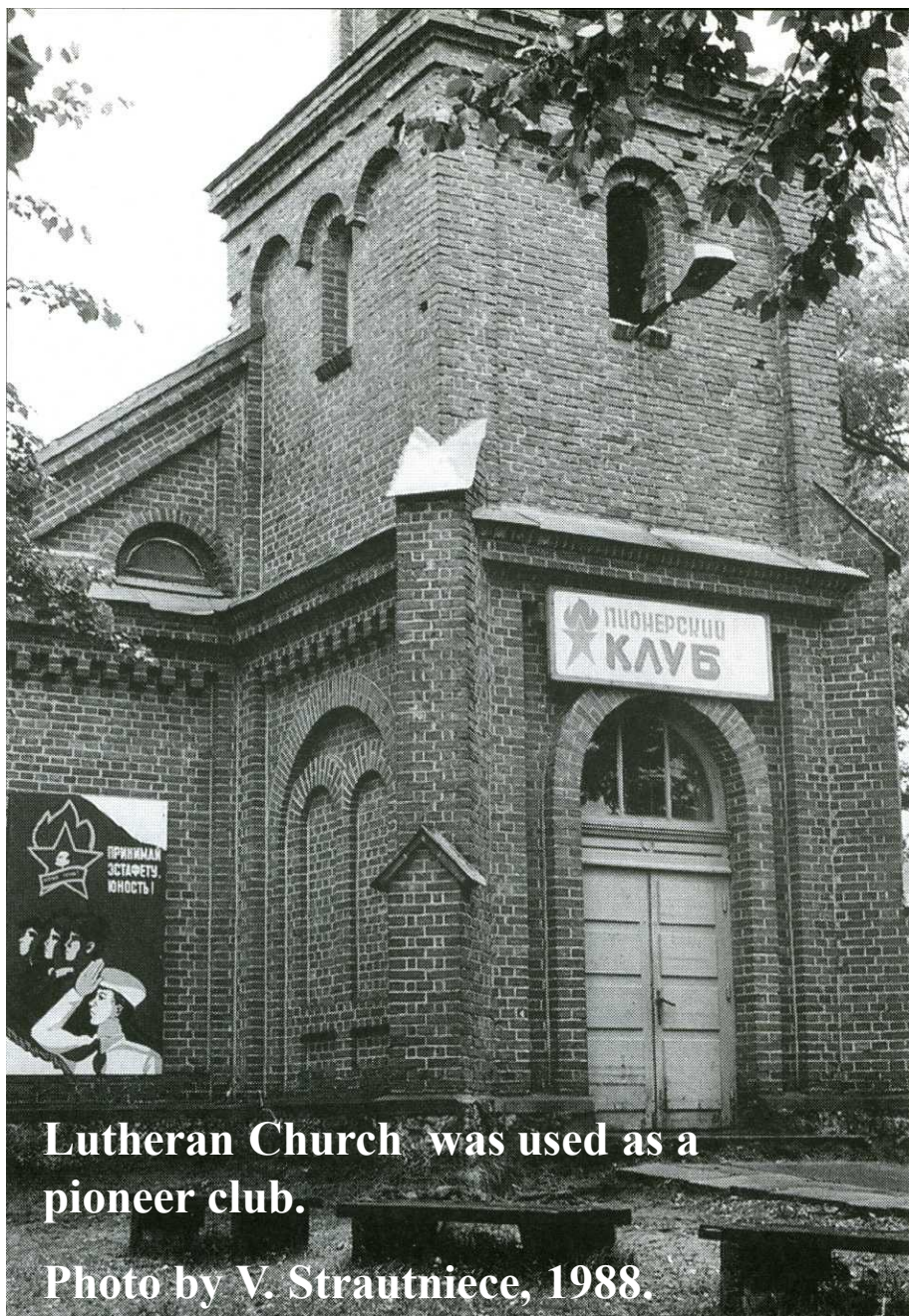
Coastal territories was a closed zone for civilians

The circuit of an arrangement of the Soviet coastal batteries in Latvia at the beginning of June, 1941

There were more Soviet soldiers in Livonian villages than local inhabitants

The searchlight machine of the battery Nr.456 on Red Fleet Station. 1954.

Lutheran Church was used as a pioneer club.

Photo by V. Strautniece, 1988.

New military buildings was built.

Photo by D.Samite, 2010.

Landscape after dissolution of the USSR

- 1. Lack of inhabitants in the villages**
- 2. No fishermen**
- 3. Most of the houses have collapsed**
- 4. Part of village territories is afforested**
- 5. Military buildings take up large areas of the territory**

...however, nature diversity is outstanding

STEP 1 Understanding the significance of the current site

Book «Livonians in Northern Kurzeme»

Collection of life stories about different Livonian villages.

Laiva lībiešu jūrmalā. 30. gadi. No NMV fotoarhīva.

dikt, ka mēs mācījās igauniski. Un arī libiski rakstīt. Tāpec es māc libiski rakstīt, ka es pie viņu ir gājis rakstīt mācīties. Libiski rakstīt ir dikt maz, kas vel māc. Tā paš Uspil Alvin nemāk, varbūt es vien pat ir, kas māc libiski rakstīt. Tur jau ir tie punkti un tie komati – tās zīmes virsu.

– Un kā tad uz to Igauniju?
– Nu uz Igaunij akal tas Lepet Mārtiņš mūs organizē. Viš tā mums paziņoj – jabrauc uz Igaunij ekskursija vai dziedat. Tā jau tas Blūmkors bij sarunats, ka brauks dziedat. Mēs dziedat bij ar uz Sāmsal. Vai, cik tur smuk tai Sāmsal! Brīnīšķi! Akmeņ un tad maz lauciņ ir jūra tad gabaliņ nost, tur redz zirgs, ka vin tur ir uz peldinat virsu. Sienkaudz virsu uz to

mazo gabaliņ. Un visur līdz ar jūrs mal. Mums ir balts smilts, bet viņem tur ir zaļš. Aug lieps un visād kok jūrs mala, jūrs krasta.

Mēs dziedaj tur tai jūrs krasta un tad arī tālāk gāj tur iekšā, kur dziedaj. Un dziedaj gan ar igaunem kopa un vien paš libēk. Un tad dikt uzpēm mūs un iztaisīta viss, dancoj pēc tam, bij tad ball un ēšans bij. Un gulēj pa nakt tur un otra diena tik pārbrauc mājās ar motorlaivam. Bet man bij dikt slikt dūš. Pārbrauc mājās, ligojas uz kājam, krit gar zem.

– Cik ilgs tas brauciens?
– Tas nebij ilg. Es nezīn, trīs stunds. Un, ka izkāp krasta, nevar uz kājam nostāvēt. Es teic – lai ir kā, bet, ja pēc trīs četr dien braukt, es braukt atkal.

Tik smuk bij. Sāmsala dikt patik dab, dikt, dikt smuk bij. Es teic, kur mēs bij augš, tur jau jūrmala viss ir kāps un smilts, un pat pie mājām ir smilts.

(Turko savu dzejoli *Gārbanad* no lībiešu valodas.)

„Dzērvens, dzērvens. Kur aug dzērvens? Japārkāp pār kalnam, jai-brien iekša purva, tur aug dzērvens. Dzērvens, dzērvens. Kā var dabūt dzērvens? Ja man nav naud, nav ne kapeik keša, bet nu ir bērns, nu japalik beša. Kā lai dabu dzērvena? Dzērvens, dzērvens. Var gan dabūt dzērvens? Japaņem līdz grozs un jaiet projam uz lielo pūr, un tur var salasīt dzērvens. Dzērvens, dzērvens. Ko nu daris ar dzērvenem? Taisis no dzērvenem garšig vin, un, kad ies ciema sērst, paņems līdz, un lustigs prāts būs no dzērvenem. Oh, lustig liet ir dzērvens.”

Tā jau mūs maiz bij – dzērvens. Salasij simtem litriem, sabēr mucas un mucas ūden virsu. Un tad gāj mazbānīta, pēm no mucam āra, noticinaj no vakar, no rit uz mazbānīt. Paņem nēš pār kahl un varbūt ar zirg aizved kādreiz uz mazbānīt, uz stacij, un iekša vilciens un akal te uz Ventspil, un uz tīrg pārdot tās dzērvens zīema. Un tur jau viss tā liela pelņ bij. Lasij rudeni dzērvens nedelam. Apnikdamz – divs trīs nedela. Vel pavasar uz lēd lasij dzērvens un pārdev, lai akal varet nopirkt stāts. Pa piesmit litriem es nes dzērvens mājās no

Baltais kalns – oļojokā kāpa. Līlīrbe. Foto: Vilho Setälä, 1912. No Somijas Muzeja aprīcinības fotoarhīva.

Sunnais jūras pamala. Līlīrbe. Foto: Lauri Ketunens, 1921. No Somijas Muzeja aprīcinības fotoarhīva.

Vīga (purvainā vieta starp kļipim). Līlīrbe. Foto: Vilho Setälä, 1912. No Somijas Muzeja aprīcinības fotoarhīva.

STEP 2 Planning

Slītere National Park Management Plan

Territorial plan

Slīteres nacionālā parka jūras piekrastes Tradicionālā apbūve APRAKSTS, ANALĪZE, IETEIKUMI

2011. gads

ARHITEKTŪRAS MAZĀS FORMAS

Akas

Libiešu sētas ainavā akai ir sava raksturīgā un paliekošā vieta. Laba dzeramā ūdens iegūšanai raka akas. Tās bija dziļas bedres, kas sniedzās līdz pamatūdeņim un deva drošu ūdens krājumu sētas ļaudīm un dzīvniekiem.

Aka Pitragsciemā, zīm. 1943.g

Košrags, Filmanu sētas aka ar koka kārti

Lai akas sienas neiebruktu, tās izlīka ar akmeņiem un no melnalkšņa gatavotiem koka grodiem. Rokot akas īpaša vērtība tika pievērsta akas atrašanās vietai.

Ir divu veidu akas: akas ar rokas virņu un akas ar koka kārti un sviru.

Akas ar koka kārti un sviru cēla sekojoši: pie akas ieraka garu stabu ar žuburu galā. Žuburā uz tapas svērtēniski ielika kustināmu akas sviru - ar atsvaru vienā galā un smejamu kārti ar spaini otra.

Ar šādu ierīci bija ļoti ērti iesmelt un izcelt ūdeni no akas dziļuma.

Pitrags, Kurgatu sētas aka. Foto: Lauri Ketunens, 1920.

Ciemos atrodamas arī grodu akas, kas uzbūvētas ar vienkāršākiem darba rīkiem un pašu spēkiem, tās raktas ar rokām.

Augšējie grodi ir vismaz 0,9 m virs zemes un ap tiem ir zemes apbērums. Akas nosegtas ar vāku.

Košrags, Anduļu sētas aka ar rokas virņu

Traditional seacoast architecture in the Slītere National Park. Description. Analysis. Proposals

«Lauku ceļotājs» 2011
POLPROP-NATURA (Nr. LIFE07ENV/LV/000981)

MAZBĀNĪTIS Narrow-gauge railway

SLĪTERES NACIONĀLAIS PARKS / SLĪTERE NATIONAL PARK

SĪKRAGS

1916. gada foto. Baltijas dzelzceļa stacija.
The Slītere railway station. Baltija, 1916.

1916. gada foto. Baltijas dzelzceļa stacija.
The Slītere railway station. Baltija, 1916.

Mazbānītis 1916-1963

Vēl aizsākotais gatavotais dzelzceļš Latvijā kļuva par īpaši svarīgu līniju. Tās būvniecība sāka realizēties 1916. gada sākumā un tās būvniecība turpinājās līdz 1918. gadam. Tās būvniecība turpinājās līdz 1918. gadam. Tās būvniecība turpinājās līdz 1918. gadam.

Dzelzceļa tapšanas vēsture

1916. gada sākumā gatavotais dzelzceļš Latvijā kļuva par īpaši svarīgu līniju. Tās būvniecība sāka realizēties 1916. gada sākumā un tās būvniecība turpinājās līdz 1918. gadam. Tās būvniecība turpinājās līdz 1918. gadam.

Stacijas

Stacijas bija svarīgas dzelzceļa līnijas punkti. Tās bija svarīgas dzelzceļa līnijas punkti. Tās bija svarīgas dzelzceļa līnijas punkti.

North Courland narrow-gauge railway

North Courland narrow-gauge railway was built in 1916 along the Riga-Ventspils German annexation railway.

History of Narrow-gauge railway construction

History of Narrow-gauge railway construction in Latvia. It was built in 1916 along the Riga-Ventspils German annexation railway.

Stations

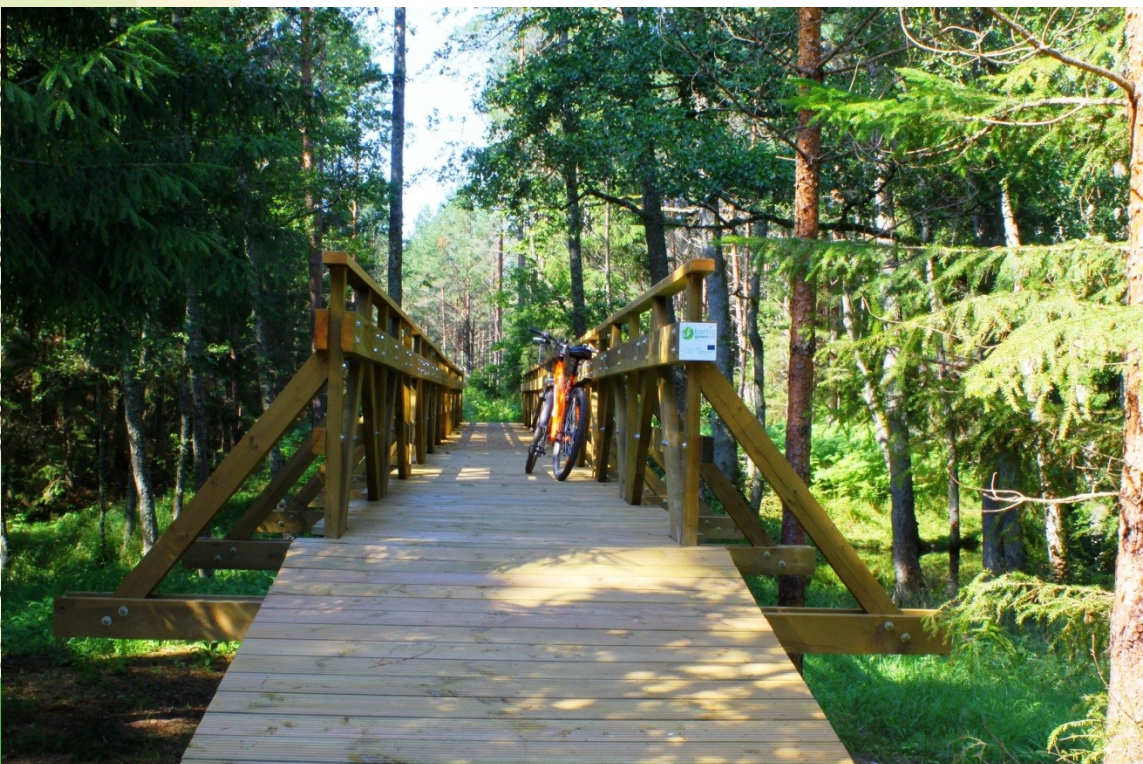
Stations were important points along the narrow-gauge railway. They provided services for passengers and cargo.

APSKATES OBJEKTI. Objects of Interest

- 1 Baltijas dzelzceļš, Lightness of Baltija
- 2 Baltijas dzelzceļa stacija, Baltija Station (1.1 km)
- 3 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)
- 4 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)
- 5 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)
- 6 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)
- 7 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)
- 8 Baltijas dzelzceļa stacija (1.1 km), Baltija Station (1.1 km)

STEP 3 Implementation of the Plan

Nature trail where once was narrow-gauge railway was created. Old bridges were rebuilt and information stands along the trail were placed.

STEP 4 How to keep going for the next 100 years...

Dace Samite
dace.samite@daba.gov.lv

Information about Baltic Green Belt
www.balticgreenbelt.net
www.daba.gov.lv
www.slitere.com